

К. пед. наук Білокопитов В.І., к. філол. наук, Кобжев О.М.

Сумський національний аграрний університет, Україна

КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ПРОВІДНИК ПРОЦЕСУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ НА ІНСТИТУЦІЙНОМУ РІВНІ

Враховуючи глобальні тенденції сучасного світу національна система забезпечення якості вищої освіти повинна брати до уваги і національні особливості, викликані унікальними культурними, історичними, соціальними обставинами.

На сучасному етапі становлення процесу забезпечення якості вищої освіти одним з найважливіших кроків у модернізації вищої освіти є надання ширшої автономії вищим навчальним закладам, а таким чином і автономії кафедрам. Це стимулюватиме кожний підрозділ, кожного члена підрозділа бути відповідальнішими за результати своєї роботи. Ось чому діяльність викладачів стає важливою складовою роботи вищих навчальних закладів. З урахуванням незупинного процесу євроінтеграції України, володіння іноземною мовою (особливо англійською) стає важливою складовою життя суспільства. Останнім підтвердженням цього є проголошення Указом Президента 2016 року роком англійської мови. Навчання іноземній мові і раніше було необхідним, а зараз стає невід'ємною складовою процесу формування сучасного конкурентоспроможного фахівця. Мовна підготовка студентів, аспірантів, викладачів інших дисциплін знаходиться в центрі уваги освітніх програм у вищому навчальному закладі, пов'язана з кафедрою іноземних мов.

Нові зміни в суспільстві та нові вимоги суспільства потребують нових, ефективніших форм навчання. Інтенсивні курси вивчення іноземної мови – це те, що треба для вирішення цієї проблеми на сучасному етапі.

Кафедра іноземних мов Сумського національного аграрного університету у 2001-2002 навчальному році перейшла до системного вивчення іноземних

мов, мета якого володіння мовою та вільне спілкування з носіями мови, читання оригінальної фахової літератури. Перший рік поглибленого вивчення присвячується опануванню побутової і загальнонаукової тематики, а другий – засвоєнню фахової термінології.

Щодо завдання інтенсивного вивчення іноземної мови: удосконалення знань, навичок і вмінь, набутих на попередньому етапі вивчення (школи, технікуми, університетські групи); розширення світогляду (широке використання комп'ютерів, навчальних аудіо- та відеоматеріалів); розвиток творчих здібностей студентів, самостійності та естетичних смаків (написання творів); виховання поваги до людей свого рідного краю та країни, мова якої вивчається (краєзнавчий матеріал, можливий невеликий курс лекцій носієм мови); мотивація основного навчального процесу (студенти прагнуть до сприйняття цікавого, нового); самомотивація (запам'ятовування вже набуває цілеспрямованого характеру, мовлення стає більш керованим і розвиненим); виховання культури спілкування (великої ваги набуває для студентів спілкування іноземною мовою зі своїми однолітками).

На нашу думку, необхідна передумова успішного виконання програм інтенсивного вивчення іноземної мови – не тільки знання психологічних особливостей кожного слухача групи, а й ступеня організації всієї групи. Але як би ми не намагалися, щоб студенти отримали якісні знання з іноземної мови, не треба забувати і про те, щоб вони мали саме ті якості, наявність і формування яких забезпечує успішне оволодіння іноземною мовою: розуміння важливості навчальних задач для себе і свого майбутнього; вміння ставити реальні цілі та планування шляхів їх досягнення; готовність і здатність до участі в спільній роботі; відчуття належності до групи, до спільної роботи.

Якісне знання європейських мов (на кафедрі вивчаються англійська, німецька, польська та французька мови) на фаховому рівні робить українських студентів учасниками та рівноправними партнерами європейський програм у галузі вищої освіти.

Пошук ефективних форм і методів роботи зі студентами та періодичний перегляд змісту навчальних програм є одним з пріоритетних напрямів роботи на інституційному рівні, а саме на кафедрі іноземних мов.

Досить вагомим складником іншомовної підготовки в Сумському національному аграрному університеті є вивчення таких навчальних дисциплін як: «Поглиблена іноземна мова», «Іноземна мова у професійному спілкуванні», «Ділова іноземна мова», «Іноземна мова за професійним спрямуванням», «Іноземна мова професійного спілкування», «Іноземна мова ділової комунікації». Такі курси надають змогу студентам оволодіти механізмом англomовної комунікації та правильно зробити переклад під час ділового спілкування, листування і, особливо, під час встановлення стосунків із зарубіжними партнерами.

Указ зобов'язує Кабінет міністрів розробити й затвердити комплекс заходів на 2016 та наступні роки, спрямованих на активізацію вивчення англійської мови з метою створення можливостей її використання в освітній, науковій, економічній та культурній сферах життя.

Виходячи з цього, на засіданні кафедри колектив одностайним рішенням приймає до виконання низку заходів, а саме:

- спрямувати навчальний процес на формування і розвиток основних навичок та вмінь у соціальному та професійному спілкуванні, на розвиток прагматичної компетенції, покращити організацію самостійного вивчення іноземних мов, активно залучати до цього НМК, матеріали, розміщені у середовищі Moodle, іншу інформацію з Інтернету;

- використовувати активні та інтерактивні методи та форми навчання з метою формування комунікативної іншомовної компетенції у майбутніх аграріїв, а саме: формування у студентів мотивації до вивчення мови; забезпечення розвитку усіх видів мовленнєвої діяльності (слухання, говоріння, читання і письма); удосконалення комунікативних умінь; засвоєння найважливіших функціональних складових мовної системи; уміння вчитися і

навчатися, пізнання культури, географії, історії, тієї країни, мову якої вони вивчають;

- врахувати думки і побажання студентів і слухачів щодо їхніх мовних потреб, перспектив на майбутнє при визначенні мети, змісту і методів навчання, при складанні робочих навчальних програм, що відповідає вимогам загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти;

- приділити особливу увагу побажанням та порадам студентів, які перебували на тривалій практиці чи стажуванні за кордоном;

- створити у процесі навчання психолого-педагогічні умови, які б сприяли реалізації пізнавального та творчого потенціалу студента, спонукали до висловлення власних думок, формували атмосферу мовленнєвого партнерства;

- привести у відповідність до європейських та загальноукраїнських стандартів з мовної освіти кількість годин практичних занять для досягнення рівнів B1, B2, C1: (B1 – школа (252), B2 – 396, C1 – 252);

- формувати академічні групи у кількості не більше 12-15 осіб, за рівнем володіння іноземною мовою;

- встановити у групах поглибленого вивчення іноземних мов кількість годин згідно з положенням про вивчення іноземних мов у кількості 360 годин на 2 роки (2-3 курси);

- надати кафедрі іноземних мов вирішальне право на відбір студентів при формуванні англomовних груп. У цих групах при викладанні мови надати пріоритет лінгвосоціокультурній методиці;

- урізноманітнити форми і методи аудиторного та автономного навчання за рахунок застосування сучасних ТЗН, придбати новітні візуальні, адитивні, аудіо-візуальні, електронні засоби та носії інформації;

- постійно вивчати новітні прийнятні технології навчання іноземним мовам, використовувати їх на практиці, відновити роботу семінару кафедри;

- розширити кількісно та вдосконалити якісно вивчення англійської мови викладачами, які читають нею лекції та ведуть практичні і семінарські заняття, запровадити для них матеріальні та моральні стимули. Викладачів, рівень знань

мови яких є високим, звільнити на 0,5 роки від основної діяльності. Для поглиблення мовних навичок провести конкурс на кращу лекцію англійською мовою. Передбачити для них зарубіжне стажування;

- організувати проходження підвищення кваліфікації у провідних університетах країни, стажування у країнах, мову яких викладають, на online курсах брати активну участь у міжнародних наукових та практичних конференціях;

- повернутись до практики проведення англійських наукових студентських конференцій, брати активну участь в аналогічних конференціях в інших університетах України та за кордоном;

- вивчити питання про організацію мовного центру для підготовки і проходження TOEFL / IELTS іспитів для отримання відповідного сертифіката та організацію координаційного центру для отримання грантів та проходження практики за кордоном;

- проводити олімпіади, конкурси, дискусії англійською мовою;

- провести конкурс на кращий твір, оповідання, есе, інтерв'ю англійською мовою, забезпечити матеріальні і моральні стимули для переможців цих змагань;

- запровадити матеріальні і моральні стимули для найкращих викладачів;

- залучати до викладання англійської мови іноземних фахівців – носіїв мови;

- за підтримки керівництва університету організувати поїздки за кордон для кращих студентів з метою ознайомлення їх з культурою, звичаями та традиціями країни, мову якої вони вивчають;

- проводити майстер класи у школах, закріплених за кафедрою для проведення профорієнтаційної роботи, у профорієнтаційному таборі;

- у зв'язку з тим, що мова є засобом комунікації, ввести усний іспит як форму підсумкового контролю, замість непродуктивного письмового чи комп'ютерного тестування;

- організувати безоплатні факультативні заняття для студентів I курсу з недостатнім вхідним рівнем володіння англійською мовою;
- викладачам кафедри взяти участь у всеукраїнському форумі педагогічних ідей «Урок»;
- систематично вносити корективи у базові підручники, готувати і видавати навчальні посібники, методичні розробки, які відповідають вимогам навчальної програми;
- регулярно перекладати англійською мовою всі розділи сайту університету;
- створити мовно-перекладацький центр по наданню відповідних послуг студентам, аспірантам, викладачам, підрозділам університету, іншим організаціям, приватним особам;
- систематично відвідувати відкриті, конкурсні, показові, практичні заняття колег з метою вивчення їх фахового та методичного досвіду колег.

Досвід роботи кафедри має позитивний результат від впровадження зазначених вище заходів до навчального процесу. Навчальний процес забезпечують висококваліфіковані педагоги з багаторічним стажем роботи.

Кафедра має сучасну матеріальну базу, навчальні кабінети, 2 комп'ютерні класи, 2 відеозали, зручні приміщення для викладачів, необхідну оргтехніку. До робочих місць викладачів підключено Інтернет. У навчальному процесі використовуються новітні досягнення методичної науки, сучасні технічні засоби. До викладання, читання лекцій та підвищення кваліфікації викладачів залучаються фахівці із США, Канади, Німеччини, Австрії, Польщі.

Наукові та науково-методичні розробки кафедри іноземних мов успішно апробуються в педагогічній діяльності кафедри, сприяють достатньому рівню підготовки майбутніх фахівців співпрацювати на Європейському просторі вищої освіти.

Питання якості вивчення іноземних мов постійно перебувають під особистим контролем ректора та адміністрації університету.